

güent' (enfront de *sa* 'aquest'), gr. εἶ-τα 'després'.

És clar que fóra fantàstic pensar que en el nostre *ai-*, o els romànics *ai-*, *ac-*, *a-*, *co* etc., pugui haver-hi res d'això transmès per cap dialecte itàlic indoeuropeu pre-romà. Però tot això ens demostra la naturalitat de veure en *així* i *aital* i *cosí*, *cotale*, una mera i minúscula partícula demostrativa com el ll. vg. EC(CU). Quant al pas de *ei-* a *ai-*, és una minúcia de ben poc relleu fonètic i que he explicat més detingudament a l'article *Sf*.

Així com hem rebutjat aqueixes temptadores conso- nàncies indoeuropees també hem de rebutjar l'altra explicació romànica, que s'ha intentat del present prefix *ai-*. Explicació més difícil fonèticament i més atrevida en l'aspecte semàntic. Agafant-se a una mala idea de Ronjat, Wartburg (*FEW* I, s. v. ALIUS/ALE-) adoptà l'explicació a base de ALIUS TALIS ['altre tal'] (o *ALE TALE, importa poc). Ja varen rebutjar-los-ho en llurs recensions Rohlf's (*Litbl.* LXIII, 242-6) i Ch. Bruneau (*Rom.* LII, 189), tot acceptant ECCUM. No sols allò presenta aquells aspectes increïbles, i la gran in- versemblança de separar *aissi*/*aital* de *cosí*/*cotale*, sinó que el camí fonètic seria, més que rebuscat, inaccept- able. Sembla que es pensa en una dissimilació de *alb-tal* (o cosa així) amb resultat divergent (d'una ban- da *aital*, d'altra banda supressió de la primera líqui- da), fonètica forçada, i com que això ja no tindria apli- cació a *aissi*, on no hi ha altra líquida, fóra ben desen- caminat de voler separar els dos mots paral·lels.

CPT.: *Aytal mateix* 'allò mateix, el mateix, la matei- xa cosa', de vegades en cat. ant.: «e quant se'n torna- va, fasia *aytal* metex», *VidesR*, 178r1 (trad. *similiter*, 516.37). Amb valor semblant val. *tal mateix*: «'a com van les nyepres? Conforme cahuen les bèsties? *Tal mateix* acaba este modisme», MGadea (*T. del Xè* I, 316). *Talment* [c. 1460]: «provehiren *talment* en les dites e altres coses que succehirà, no solament a de- fensió ans encara a ofensió» (*CoDoACA* XXII, 73).

Tal qual: partint d'una el·lipsi de frases com *tal qual pot trobar-se, tals quals en queden*, i sobreentenent-hi 'res de millor' la locució *tal qual* apareix ja d'antic amb el valor de 'mitjanet, d'escàs valor': «Dona cum- plida / --- / no-n cal cercar, / car no n'hi ha; / bé s trobarà / en qualque part, / mas luny, e tart, / muller *tal qual* / e cominal, / tolleradora, / ordenadora, / queuquom curosa, / en abundosa / casa, fornida / — però regida / per lo marit», JRoig (*Spill*, 6645); i de vegades se li donà un femení *tala quala*: «un anell de or, ab una pedra blanca, *tal qual*, y una capa de vint-i-dos, negra, *tala-quala*» en un inv. tarrag. de 1622 (DRcasens, *La Secuita*, 42). Això ens explica la for- mació i evolució semàntica, rigorosament paral·leles, del següent.

Taliquin 'menys que mediocre, fluixot, mig destros- sat': mall., de formació paral·lela a *tal-qual*. «És una possessió *taliquina*, i més *taliquin* és l'amo», AMAlco- ver (*Contarelles*, 189), de qui era una expressió pre- dilecta: «*sabatum*: moltes de sabates xereques, *tali- quines*, no gayre bones»; tan predilecta que acabà per fer-hi un masculí en *-quí*, val a dir que en una ocasió

més aviat... porquina que taliquina, quan aplaudien les cíniques bocades de gentalla cuartelera, de «treure l'Espanya de l'estat *taliquí* a on se trobava» (*BDLC* XIII, 1923, 161).

1 En una frase eivissenca, no ben clara, de la crò- nica de 1553, que es comprèn millor si puntuem així: «que li sien pagades tres lliures per tots los drets —so és, serà y oferta—, en *tal que* sien quatre antorxes noves, o que sien orenols» (veg. la cita, a propòsit d'aquest nom de peix, a ORENETA, n. 24); jo entendria que es tracta d'algú que recla- ma uns drets a l'església local, i un capellà s'avé a pagar-los a condició que el fidel, per la seva banda, faci una «ofrena al culte» (ei! que no sigui menys que quatre --- o ---). — 2 Afegim-hi només un parell de cites hispano-portugueses: «Pois vos Deus *atal* foi fazer, / erades bõa pera rei / ---» del *Cancio- neiro de Don Denis* (princ. S. XIV), ed. Lang, v. 316. «En quanto las cosas que l' fizieren fueren *atales* que se puedan sofrir sin grand daño et sin gran mengua, que dé a entender que se non siente dello», Juan Manuel (*Conde Lucanor*, ed. HzUreña, 140). També adverbialitzat de vegades, a la manera del gascó *atau*: «Las espaldas byen grandes, las muñe- cas, *atal*», en rima amb *tumbal*, *comunal*, *coral*, Arx. de Hita, 1487d. En català *atal* es troba de vegades en els mss. de Llull, com a variant de *aytal*: *Arb. d. Fil. d'Amor*, ed. 1935, 142 n.; *A. Sci.* II, 190 n.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *un tal, tala, tament, talment, i tal!, tal com, en tal que, tal vegada, tal volta, talió, talitat, aital, atal, al- tretal, atretal, aital mateix, tal mateix, talment* (veg. supra), *tal qual, tala quala, taliquin, taliquina, taliquí*.

Tala, V. *talar* i *tara* *Talabaixó, talaban(t)*, V. *ta- labard*

TALABARD, I, 'faixa o banda de couro que, baixant de l'espalla, cobria el pit i s'hi penjava l'espasa', del fr. ant. *talevart* 'pavès, escut ample que defensava tot el cos', variant del més corrent *talevas* id., d'origen incert; tenint en compte la variant *taulache, talauche, taloche*, que ja és antiga, pot ser un manlleu ja antic de l'it. *tavolaccio* id., derivat de *tàvola* 'post, tauló ample'. □ I.^a doc.: 1363.

«Unum *talabart* de Tholosa» en un doc. ross. d'a- questa data. El *DAG*, en dóna un testimoni de Bna. 1599, i *AlcM* un de 1573, i de mj. S. XVII. En lèxics des del *DTO*. 1647, «t.: baltheus, vel balthenum»; el cast. TALABARTE [princ. S. xv, veg. *DCEC/DECH*] i el port. *talabarte* [Camões], depenen encara més cla- rament de les llengües de França. En llengua d'oc ja n'hi ha dos testimonis del S. XIV, un del Tarn, l'altre del Bearn (*PSW*), als quals afegeixo: «spades, *ta- labartz*, glavi, dart ---», en els quals igual pot significar 'pavès', que 'talabard'.

En canvi és clar que el fr. ant. *talevart* significa 'es- cut' o 'pavès', que és el significat originari: el canvi de sentit és ben comprensible, tenint en compte que